

Højesteret og det sortglaserede tegltag

Som husejer er der grænser for, hvilke ulemper man må påføre sin nabo. Også selv om man overholder alle skrevne regler.

JENS PETER CHRISTENSEN

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Weekendpanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEM

CLAUS BRYLD

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

SAMIRA NAWA AMINI

BENTE TROENSE

Weekendpanelet

Må man som husejer ikke selv bestemme, hvilket tag man lægger på sit hus? Hvis man overholder de regler, der er i byggelovgivningen, kommuneplaner, lokalplaner og servitutter, har man så ikke ret til at gøre, som man vil? Og hvis man nu har en særlig forkærlighed for glaserede sorte tagsten, kan der så være noget galt i, at man får lagt sådan et tag på sit hus?

Det var nogle af de spørgsmål, der trængte sig på en mandag i begyndelsen af januar, da advokater, parter og tilhørere kl. 9 blev lukket ind i Højesterets gamle retssal, hvor de fem dommere forinden havde taget plads på dommerpodiet.

Sagen havde allerede før, den begyndte i retssalen, fået en del omtale i medierne. Og efter at dommen var afsagt, fortsatte det.

Sagen var den, at et ægtepar i et boligkvarter i Lystrup tilbage i 2005 havde fået lagt sortglaserede tagsten på sit parcelhus. Indtil da havde tagbelægningen været den almindelige slags med brune tagsten. I 2012 henvendte naboen – en kvinde, der havde boet i sit hus, lige siden det blev bygget knap 40 år tidligere – sig til ægteparret og klagede over, at der på visse tider af dagen var et meget kraftigt, blændende genskin fra de sortglaserede tagsten; både på terrassen, i haven og indenfor i stuen og i et værelse. Da der ikke kom noget ud af henvendelsen, anlagde kvinden sag ved Retten i Aarhus mod ægteparret. Kvinden krævede, at ægteparret sørgede for at få genskinsgenerne fra taget fjernet, hvilket f.eks. kunne ske ved at skifte de sortglaserede tagsten ud med tagsten med en mere mat overflade med en mindre glansgrad.

For at få fast grund under fødderne blev det besluttet, at en skønsmand med teknisk ekspertise skulle vurdere, hvilket omfang genskinsgenerne havde. Han nåede frem til, at der, når solen skinnede om sommeren, var "absolut blænding" på terrassen, i haven, stuen og værelset i en periode på ca. to timer sidst på eftermiddagen. Der var også blænding i forårs- og efterårsmånederne, men i langt mindre grad end om sommeren. I retten forklarede skønsmanden, at

"absolut blænding" kunne sammenlignes med at have "en lampe lige i hovedet". En ejendomsmægler, der ligeledes var udmeldt som skønsmand, vurderede, at genskinsgenerne betød, at husets værdi var reduceret med ca. 150.000 kr.

Når sagen nu var kommet til Højesteret efter at have været på dømt både i byretten og landsretten, skyldtes det, at Procesbevillingsnævnet havde givet ægteparret tilladelse til at anke landsrettens dom. Det kan nævnet gøre, hvis en sag har principiel betydning, dvs. hvis sagen handler om juridiske tvivlsspørgsmål, der må antages også at foreligge eller kunne opstå i mange andre sager.

I sagen om det sortglaserede tegltag var det juridiske tvivlsspørgsmål navnlig, om det kunne være rigtigt, at ægteparret ikke frit kunne lægge det tag på, de havde lyst til, når de i øvrigt ikke havde overtrådt nogen af de skrevne regler i byggelovgivning, lokalplaner mv. Og hertil kom spørgsmålet, om kvinden havde ventet for længe med at klage over taget.

Ingen af de to spørgsmål kunne vi som dommere afgøre ved at slå op i skrevne love og bestemmelser. Selv om en husejer overholder alle skrevne regler, er det ikke altid

nok. Som husejer skal man også respektere det, juristerne kalder "uskreven naboret". At reglerne er "uskrevne", vil sige, at de ikke er blevet nedskrevet som lovrægle, men gælder i kraft af en mangeårig anerkendelse i både de juridiske lærebøger og i retspraksis. Det centrale i de uskrevne regler om naboret er, at der er grænser for, hvilke gener man må påføre sin nabo, f.eks. i form af støj, lugt, røg, skygge fra store træer, nedfaldne blade og grene – eller genskin af sollys fra facader eller tag. Tanken bag den uskrevne naboret er, at den enkelte ejer af fast ejendom kun må råde over sin ejendom på en måde, der ikke griber væsentligt ind i naboernes mulighed for at bruge deres ejendom. Som husejer kan man ikke få det, som man vil. Man må tåle, at naboen også er der. Men der er altså grænser for, hvor store ulemper ens nabo må påføre en. Der er det, man i juraen kalder en "tålegrænse". Gener, der ligger inden for tålegrænsen, må man finde sig i. Men gener, der går videre, skal man ikke tåle.

Der er ikke nogen sikker facitliste til, hvor denne tålegrænse skal trækkes. I Højesterets dom hedder det herom, at »hvad en nabo må tåle, beror på en konkret rimeligheds-vurdering af ulempens karakter,

væsentlighed og påregnelighed sammenholdt med ejendommens karakter og beliggenhed og områdets karakter«. Som enhver kan høre, er der ikke tale om meget håndfast jura.

I Højesteret nåede vi til, at mest talte for – ligesom byretten og landsretten havde gjort – at give kvinden medhold i, at genskinsgenerne fra det sortglaserede tegltag oversteg, hvad hun skulle tåle. De genskinsgener, skønsmanden havde fastslået, var for voldsomme.

Men var kvinden så ikke kommet for sent med sin klage? Der var jo gået syv år, fra taget blev lagt, til kvinden klagede til sine naboer. Syv år er lang tid, men vi fandt i Højesteret – og igen ligesom byretten og landsretten – at det ikke var for længe. I sager om nabostrid kan det være vigtigt, at man sikrer, at den nabo, der forsøger at leve med generne, måske i den tro at generne bliver mindre med tiden, eller fordi vedkommende helst vil bevare det gode naboskab, ikke for hurtigt taber sin ret. Hvis man stiller krav om, at naboen skal reagere hurtigt, kan man komme til at stimulere til flere retssager, end godt er. Som det hedder i en lidt ældre juridisk lærebog, bør man på den måde være om "naboelskævdigheden".

Burkaforbud kan aldrig blive et spørgsmål om ytringsfrihed

Katrine Winkel Holm og Aia Fog
formand og næstformand
for Trykkefrihedsselskabet

I debatten om indførelse af et såkaldt burkaforbud er det efterhånden blevet et vedtaget faktum blandt modstanderne, at det udgør et indgreb i den religiøse ytringsfrihed, sådan som f.eks. Jacob Mchangama hævder i JP 15/2. Ræsonnementet er, at det at gå med burka eller niqab er et (religiøst) udtryk, og et udtryk er en ytring;

ergo er et burkaforbud et indgreb i ytringsfriheden.

Det er på tide at give det fejltagte ræsonnement den modstand, det fortjener – set ud fra et ytringsfrihedsperspektiv, for det er eklatant udtryk for begrebsforvirring at udnævne burkaforbuddet til en krænkelse af ytringsfriheden – religiøs eller ej.

Selv om man antager (og det kan diskuteres), at en burka eller en niqab er et udtryk, som er en ytring – så lider den af en afgørende

de forudsætningsmangel: Den mangler en afsender.

Det er en helt afgørende præmis for at kunne hævde og beskytte en ytring, at den har en adresse. En burka har som udtryk eller ytring ingen adresse, for dens hele formål er at udslette individet. Det gør burkaen til et upersonligt (religiøst) statement, der parallelforskyder debatten: Burka og ytringsfrihed er æbler og pærer, og man kan derfor ikke bruge ytringsfriheden som et våben mod burkaloven –

heller ikke ved at bringe et nyt begreb som religiøs ytringsfrihed i spil.

Religiøs ytringsfrihed er dybest set nonsens. Ytringsfrihed er ytringsfrihed. Der er ikke noget, der hedder "religiøs ytringsfrihed", ligesom der ikke er noget, der hedder "politisk ytringsfrihed". Begynder vi først at inddеле ytringsfriheden i undergrupper, åbner vi for en ladeport af besynderlige kategoriseringer, som er kontraproduktive i for-

hold til den frihedsrettighed, afsenderne angiver at ville beskytte, fordi den hurtigt får karakter af noget udtømmende, hvor det, der falder udenfor, bliver mindre beskyttelsesværdigt.

Ytringsfriheden er jo netop kendetegnet ved friheden til at kunne ytre sig frit om hvad som helst: religion, sex, politik, køn, kunst. Derfor er det vigtigt, at vi i burka-debatten holder snuden i sporet – det er en debat om tildækning, hverken mere eller mindre.